

О ПРОФИЛ

Димитър Рагев е управител на Българската народна банка от 2015 г. Той наследява поста от Иван Искров година след затварянето на КТБ, като институцията е заредена с публично недоверие за несвършена работа като регулатор. Под негово ръководство започнаха реформи в банковия надзор, а банковата система премина през две мащабни проверки - през 2016 г., проведена от БНБ, и през 2019 г. - от ЕЦБ. Последната беше част от подгадената от Рагев и финансовия министър Владислав Горанов кандидатура българският лев да влезе във валутния механизъм ERM II, задължително условие по пътя към приемане на еврото като валута. След изпълняване на всички ангажменти, поети от българските власти, това вече е факт, а освен това и най-големите банки в страната ще бъдат надзиравани от Франкфурт. Разговаряме с него за свършеното досега и ползите от евентуалното влизане в еврозоната.

снимка: Надежда Чупева

Приемането на лева в ERM II и сключването от БНБ на тясно сътрудничество с ЕЦБ определено са ключови събития за управляваната от вас вече пет години институция. По какъв начин обаче те влияят на хората и бизнеса - нещо ще се промени ли от юли 2020 г. нататък за тях?

Това са събития с дългосрочно значение, тъй като с тях стартира процесът на интегрирането на страната в ядрото на Европейския съюз. Този процес ще има нарастващо във времето влияние за хората и бизнеса чрез ускоряване на модернизацията и просперитета на страната. Вероятно е трудно това да се осъзнае в условията на здравна, икономическа и политическа криза, но аз съм убеден, че ще се случи.

За последните две години бяха извършени много реформи - промени в законодателството и в практиките на банковия надзор. Как бихте описали работата по влизането във валутния механизъм и в банковия съюз отвътре и кои бяха най-големите трудности?

Много беше направено и преди 2018 г. Всъщност изминахме дълъг път от 2015 г. досега от ситуация, в която никой не искаше да разговаря с нас на темата валутен механизъм и банков съюз, до ситуация, в която сме пълноправен член. Работният процес беше добре структуриран и също толкова добре изпълнен. Той включваше ясна политическа рамка, подготвени институции, преди всичко БНБ и Министерство на финансите и хора, които знаят какво искат и как да

го постигнат. Основните трудности бяха свързани с това, че подобен процес на присъединяване към банковия съюз на страна извън еврозоната, при това едновременно с включване на нейната валута във валутния механизъм, се осъществяваше за първи път. Това постави много въпроси от експертен, технически и процедурен характер, които трябваше да се решават в движение.

Буквално до финалните дни преди решението за приемането на България беше останало едно препятствие - набирането на капитал от ПИБ. Неговото изпълнение остави в обществото определени съмнения. Според вас капитализирането на банката достатъчно убедително ли беше и трябва ли тя да бъде следена с

Това, че през еврозоната има предизвикателства, не е основание да стоим в периферията на ЕС

Димитър Рагев,
управител на Българската народна банка

по-особено внимание?

Процесът на присъединяване приключи успешно, без да останат открити теми за компетентните институции, български и европейски, които го наблюдаваха много внимателно, включително и по отношение на изпълнение на капиталовия план на ПИБ. Европейските институции включваха ЕЦБ, Европейската комисия, както и съответните институции на 19-те страни - членки на еврозоната, плюс Дания. При съмнения на която и да било от тези институции процесът нямаше да бъде финализиран. За това има достатъчно други примери.

Очаквате ли ЕЦБ да пожелае да включи ПИБ в списъка на системните банки, които да надзирава директно, и колко

институции очаквате да са надзиравани от съвместни надзорни екипи с ЕЦБ?

Списъкът на системните банки, които ще бъдат надзиравани директно от ЕЦБ, е уточнен на експертно равнище. Предстоят формалните процедури на одобрение, след което списъкът ще бъде обявен.

В последните години се чува госта гласове против приемането на еврото. Как ще отговорите на аргументите, изтъквани от критиците на единната валута?

При вземането на толкова важно решение, това, което има значение, са институционализираното знание и институционализираната експертиза. Не мисля, че има институция от политическия, икономическия и финансовия спектър у нас, която се обявява против приемането на еврото. Представителните организации на работодателите и синдикатите, които често са на различни позиции, също така категорично подкрепят процеса. Фактът, че еврозоната е изправена пред сериозни предизвикателства, не е основание да стоим в периферията на ЕС. България ще бъде в много по-силна позиция, ако е част от решението на тези предизвикателства, а не страничен наблюдател или потърпевш.

Има ли ясен разчет на плюсовете и минусите и анализ, който да показва кои от тях надделяват по отношение присъединяването на България към еврозоната?

Това е въпрос с повече от двадесетгодишна давност и отговорът винаги е бил в подкрепа на присъединяване на страната към еврозоната. БНБ подготви подобен анализ за ползите, разходите и предизвикателствата, свързани с приемането на еврото, и при стартирането на процеса за присъединяване към валутния механизъм и той дава основание да се направи същият извод. Не трябва да забравяме, че алтернативата е оставането неопределено дълго в периферията на Европейския съюз, а цената на задължителната за България финансова стабилност е значително по-висока в периферията, отколкото би била в ядрото на Европейския съюз, особено в условията на криза. Опитът на новоприетите страни от Централна и Източна Европа показва, че процесът на присъединяване и самото присъединяване към еврозоната са катализатор за ускоряване на това, което нари-

чаме реална конвергенция, а това означава сближаване в структурата на икономиката, а също така в равнището на доходите и жизнения стандарт. Срещу това имаме предизвикателства от технически характер, които при добра подготовка са лесно преодолими.

Често се изтъква и че България губи суверенитет и че гори представители на БНБ са заявявали, че банковият съюз не е изгоден за страни извън еврозоната - как ще коментирате?

По дефиниция малките отворени икономики много трудно могат да провеждат суверенна парична политика, независимо от паричния им режим. В този смисъл споделият паричен суверенитет в рамките на еврозоната е по-добрата алтернатива от гледна точка на формулирането и провеждането на парична политика.

Аз самият нееднократно и публично съм изразявал резерви относно разделянето на процеса на присъединяване към Банковия съюз от процеса на присъединяване към еврозоната. По принцип възможността страните да избират или да бъдат насочвани кога и към кой сегмент на ЕС да се присъединят и към кой не работи против целите на европейската интеграция. Брекзит е екстремен резултат от такъв подход. Той води и до редица оперативни проблеми. Асиметрията при вземането на решения е един от тях. Ето защо аз винаги съм бил привърженик на интегриран подход за присъединяване на страната към еврозоната. Нашето конкретно предложение, институционализирано с писмо за намеренията до европейските институции, беше този подход за България да стартира с едновременното присъединяване на страната към банковия съюз и на лева към валутния механизъм. Европейските институции оцениха и подкрепиха този подход. Не случайно една година след като той стартира за България, беше приложен по буквално същия начин за Хърватия, а еврогрупата взе решение този подход да бъде прилаган по същия начин за всички останали страни, които в бъдеще ще се присъединяват към еврозоната.

Влизането в ERM II се случи на фона на протести в България. Усложнената политическа обстановка може ли да забави влизането на страната в еврозоната и за вас кога е реалистичният срок това да

стане? Доколко споменатото в съобщението на ЕЦБ, че ще се следят съдебните реформи и напредъкът в борбата с корупцията и организираната престъпност в България може да е пречка?

Политическата нестабилност във всички случаи няма да помогне на процеса. Ако тя бъде преодолена сравнително бързо, не влошим чувствително добрата си изходна позиция, включително по отношение на маастрихтските критерии, и институциите действат решително, напълно реалистично е да се присъединим до 2024 г. Ако политическата нестабилност продължи по-дълго с всички свързани с това ефекти, включително забавяне или отлагане на необходимите реформи и познатите ни от предишни епизоди снишаване и нерешителност на институциите, процесът може да отнеме 10 или повече години.

Какви са приоритетите ви за последната година от мандата ви като управител на БНБ? Имате ли амбиции за още един мандат?

Приоритетите ми са основно три. Първият е постоянен и включва стриктно придържане към мандата на БНБ с акцент върху ценовата стабилност и стабилността на лева. Вторият е безпроблемен преход към новия надзорен режим на банковия сектор от 1 октомври т.г. и осигуряване от самото начало на пълноправно и пълноценно членство на страната в банковия съюз. И третият е подготовка на ясен и конкретен план за това, което БНБ трябва да направи, а то не е малко, за, надявам се, общонационалното усилие за успешно завършване на процеса на европейската интеграция на България чрез нейното присъединяване към еврозоната.

Поех ангажменти за един мандат. Най-важните от тях бяха: стабилизиране на банковия сектор и присъединяване на лева към Европейския валутен механизъм. Това, което спокойно мога да кажа, е, че в момента банковият ни сектор е един от най-сигурните в Европа независимо от кризисната ситуация, а левът е вече пълноправен участник в Европейския валутен механизъм. Това, което не мога все още да кажа, е дали имам готовност да поемам нови ангажменти след изтичане на настоящия ми мандат.

Интервюто взе Николай Стоянов